

معرفی سامانه ایرانداک و مراحل همانند جویی پایان نامه

بنیادین ایرانداک بر پایه اساس نامه و برنامه استراتژیک آن؛ پژوهش، مدیریت اطلاعات علم و فناوری، آموزش، همکاری‌های پژوهشی و اطلاع‌رسانی، و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری است که در سازمانی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری و زیر نظر هیئت امنای انجام می‌شود.

پژوهش در ایرانداک را ده‌ها عضو هیئت علمی و پژوهشگر در پژوهشکده‌ها و آزمایشگاه‌های آن به انجام می‌رسانند. دستاورد این کار، انجام صدها طرح پژوهشی است که به شکل گزارش، کتاب، مقاله نشریه، مقاله همایش، سخنرانی، و میزگرد نیز ارائه می‌شوند. پژوهش‌نامه مدیریت و پردازش اطلاعات، تنها نشریه برگزیده ملی در سال ۱۳۹۴ که انتشار آن به سال ۱۳۵۱ بازمی‌گردد، از دیگر دستاوردهای

«پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران» (ایرانداک) بر پایه گاه‌شمار و همچنین نخستین سند در این زمینه، در یکم مهر ماه سال ۱۳۴۷ با نام فارسی «مرکز اسناد ایران» در برابر نام انگلیسی «Iranian Documentation Center» پایه‌گذاری شد و پیش از نام کنونی، با نام «مرکز مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۷۰، و «پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۸۴ نیز خوانده شد. پژوهشگاه با نام کوتاه «ایرانداک» شناخته می‌شود. «داک»، کوتاه‌نوشت «doc» در «documentation» و در زبان فارسی به معنای «تکیه‌گاه» و «چوبی است که دیوار و در را بر آن محکم سازند». نام نمادین ایرانداک، «گنج دانش» است و شعار آن، «به از گنج دانش به گیتی کجاست». مأموریت

پژوهش در ایراندک است. برگزاری همایش سالانه مدیران فناوری اطلاعات با ارائه آخرین دستاوردهای فناوری اطلاعات کشور و جایزه ملی فناوری اطلاعات برتر (فاب) از دیگر خدمات پژوهشی ایراندک به‌شمار می‌رود. بسیاری از خدمات پژوهشی ایراندک هم از سال ۱۳۵۰ به این سو، به جامعه علمی کشور عرضه می‌شوند.

ایراندک کار مدیریت اطلاعات علم و فناوری را از سال ۱۳۴۷ شروع کرد و افزون بر اطلاعات جاری، اطلاعات پیش از آن را نیز سازمان داد. دستاوردهای این کار در سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعات و منابع مرجع ارائه می‌شوند. وبگاه ایراندک، سال‌هاست که در زمره ۵۰۰ وبگاه برتر جهان برگزیده می‌شود. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) نیز با صدها هزار رکورد که بیشترین آن‌ها پایان‌نامه و رساله هستند؛ از بزرگ‌ترین و قدیمی‌ترین پایگاه‌های اطلاعات علمی و فنی کشور با هزاران مراجعه و ده‌ها هزار جست‌وجو در روز است. ایراندک مرکز ثبت و تنها آرشیو ملی اطلاعات پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهاده آن‌هاست. آرشیو پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانش‌آموختگان ایرانی خارج از کشور نیز در ایراندک است. بیشترین طرح‌های پژوهشی و همچنین گزارش‌های دولتی در ایراندک ثبت شده‌اند. تولید ارزش افزوده و اطلاعات پشتیبان و همچنین تحلیل اطلاعات، بخشی دیگر از

این مأموریت و سامانه‌های پیشینه پژوهش؛ همانندجو؛ دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناورانه ایران؛ اصطلاح‌نامه‌های علمی و فنی؛ واژه‌نامه‌ها؛ فهرست‌های مستند نام‌ها؛ راهنمای پژوهش و پژوهشگران؛ شیوه‌نامه ایران؛ و آمار و اطلاعات کتابخانه‌ها نمونه‌هایی از آن‌ها هستند.

سیاست اطلاعات علمی کشور از روزهای نخست در کانون پژوهش‌های ایراندک بود و نخستین پیشنهاد در این زمینه در سال ۱۳۵۵ نوشته شد. سیاست‌گذاری علم و فناوری در کشور به اطلاعاتی نیاز دارد که فراهم‌آوری بخشی از آن را ایراندک در سامانه ملی اطلاعات تحقیقاتی (سمات ملی) انجام می‌دهد. ایراندک بنیان‌گذار نخستین رصدخانه پژوهش و فناوری نیز هست و داشبوردهای گوناگونی را در اختیار سیاست‌گذاران این حوزه می‌گذارد که برخی از آن‌ها داشبورد طرح‌های پژوهشی، داشبورد پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، و داشبورد همانندجو هستند. افزون بر این، سامانه‌های منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری؛ جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان؛ و دانش ایران از سامانه‌های اطلاعاتی دیگر ایراندک برای سیاست‌گذاران هستند. ایراندک نماینده ایران در شبکه اطلاع‌رسانی آسیا و اقیانوسیه (اپین) نیز هست که از سوی برنامه اطلاعات برای همه یونسکو هدایت می‌شود.

سامانه همانندجو

سامانه «همانندجو» با پشتوانه متن کامل و در حال افزایش صدها هزار عنوان از تازه‌ترین پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و دیگر مدارک علمی در پاسخ به خواست جامعه علمی کشور برای بهبود اخلاق علمی و حمایت از مالکیت فکری و معنوی و همچنین پیش‌گیری از بدرفتاری‌های علمی راه‌اندازی شده است. همانندجویی در نوشتار پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و دیگر مدارک علمی،

گامی در کمک به نگاه‌داشت حقوق پدیدآوران و گسترش علم و فناوری و زمینه‌سازی برای دسترسی آزاد همگان به اطلاعات است. «همانندجو» با جست‌وجوی خودکار در متن کامل پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و دیگر مدارک علمی در ایراندک و همچنین در وب، نوشته‌های همانند را بازبایی و اندازه‌ی همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد.

مجلس شورای اسلامی در تبصره نه قانون «پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» مصوب ۳۱ مرداد ۱۳۹۶، کاربرد این سامانه را برای پیشنهادها (پروپوزال‌ها)، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها در حوزه‌های علمیه و همچنین دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی کشور الزام کرده است. پیش‌تر نیز بر پایه آیین‌نامه شماره ۱۹۵۹۲۹ و تاریخ ۱۳۹۵/۹/۶، کاربرد همانندجو پیش از تصویب پیشنهاد

و همچنین دفاع از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، یا مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، یا فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری الزامی شده بود.

برای کاربست این سامانه، پژوهشگران و مؤسسه‌ها و نشریه‌ها و همایش‌ها می‌توانند به عضویت این سامانه در آیند و از آن پس با ورود به سامانه، نوشته‌های خود را بارگذاری و نتیجه همانندجویی را در کوتاه‌ترین زمان دریافت کنند.

مراحل انجام فرآیند همانندجویی

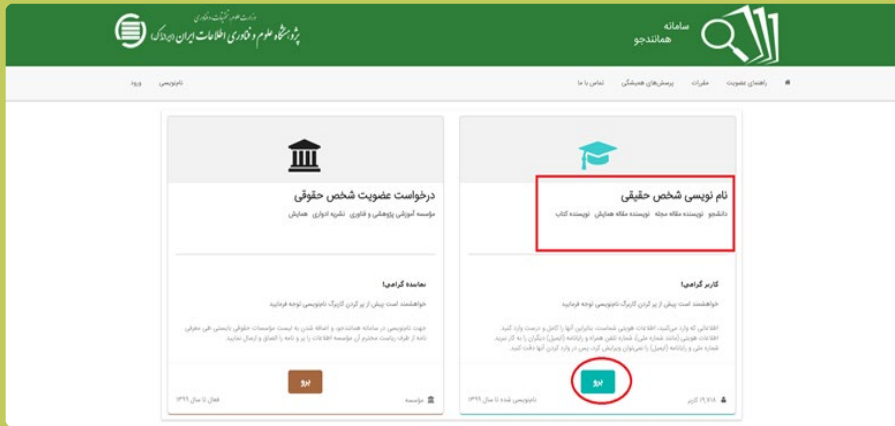
۱. نام نویسی در سامانه همانندجو

کاربران همانندجو؛ کسانی مانند دانشجویان، پدیدآوران مقاله (نشریه و همایش)، پدیدآوران کتاب، مجریان طرح پژوهشی و ... هستند که نام نویسی آن‌ها با گزینه نام نویسی شخص حقیقی انجام می‌شود (شکل‌های ۱ و ۲). کاربران با تکمیل اطلاعات شخصی در سه گام و نوشتن ایمیل و یک گذرواژه، در همانندجو نام نویسی می‌کنند. پس از ثبت نام، پیوند فعال سازی

به رایانه کاربر فرستاده و با کلیک روی آن، فعال سازی حساب کاربری وی انجام می‌شود. اگر رایانامه کاربر نادرست باشد یا درست وارد نشود، رایانامه فعال سازی برای کاربر ارسال نمی‌شود و نام نویسی به پایان نمی‌رسد و کاربر نخواهد توانست همانندجو را به کار برد. پس از فعال سازی حساب کاربری، کاربر می‌تواند با رایانامه و گذرواژه خود از بالای برگ نخست سامانه وارد آن شود (شکل ۳).

شکل ۱ ورود به برگه نام نویسی

شکل ۲ ورود به برگ نام نویسی شخص حقیقی

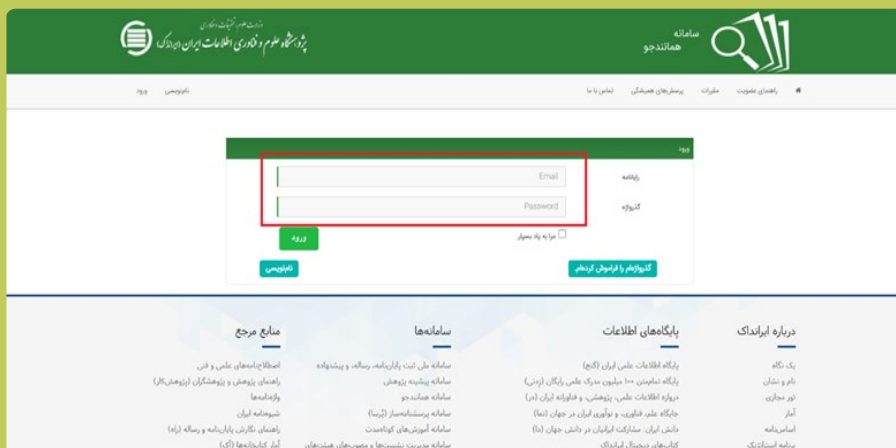
۲. ورود به همانند جو

نخست ایمیل و سپس گذرواژه خود را وارد می کند (شکل ۳ و ۴).

کاربر برای ورود به سامانه در نشانی <https://tik.irandoc.ac.ir> با کلیک روی گزینه «ورود»

شکل ۳ ورود به همانند جو

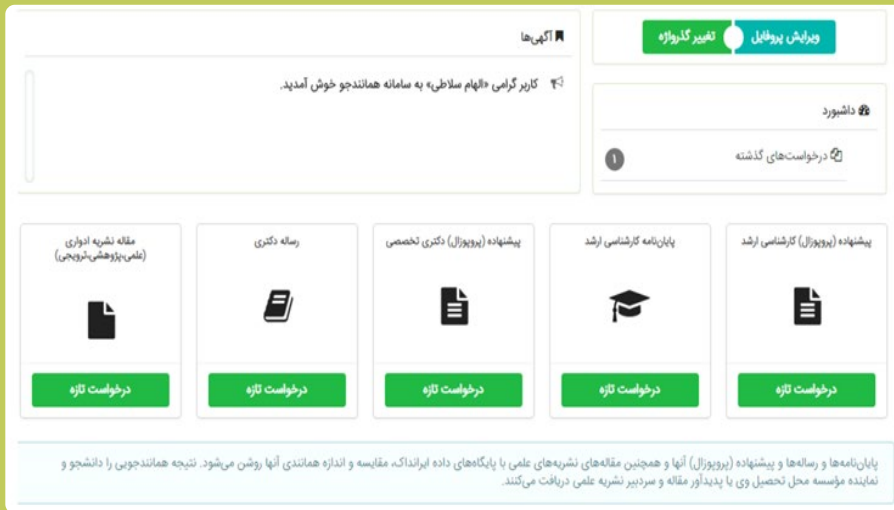

شکل ۴ وارد کردن ایمیل و گذرواژه

۳. دیدن داشبورد

در همین برگ، کاربر می‌تواند پروفایل خود را نیز با کلیک روی گزینه «ویرایش پروفایل» ویرایش کند.

داشبورد کاربران دارای گزینه‌های «درخواست تازه» و «درخواست گذشته» است (شکل ۵).

شکل ۵ داشبورد من

۴. درخواست تازه در داشبورد

(شکل ۸). در گام بعد و پس از وارد کردن ایمیل استاد راهنما و شناسه پنج کارتری که نماینده مؤسسه پیش‌تر به هر عضو داده است؛ دکمه تأیید را کلیک کند. پس از تأیید، سامانه هزینه همانندجویی را نمایش می‌دهد و کاربر آزاد به صفحه «تأیید پرداخت» هدایت می‌شود. کاربر پس از پرداخت موفقیت آمیز هزینه می‌تواند برای پیگیری نتیجه همانندجویی نوشته بارگذاری شده به منوی «درخواست‌های گذشته» نگاه کند.

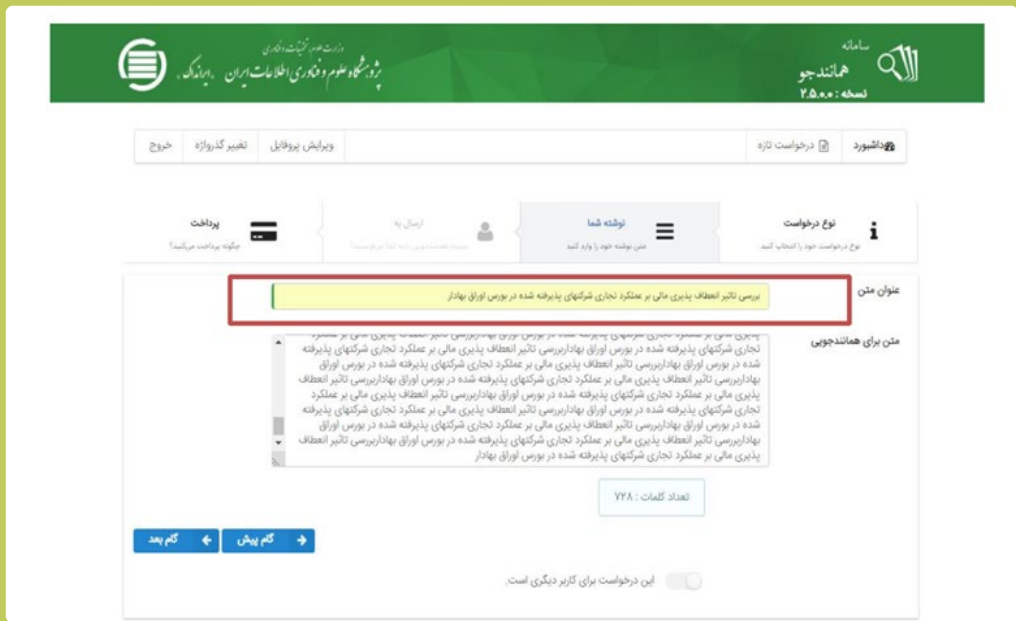
برای درخواست همانندجویی، کاربر باید روی آیکون «درخواست تازه» در یکی از گزینه‌ها کلیک کند (شکل ۶). در برگ «درخواست تازه» کاربر نخست باید نوع درخواست و نوع متن را انتخاب کند (شکل ۷). در گام بعدی باید عنوانی برای متن خود بنویسد که بازبایی آن آسان شود. سپس نوشته خود را از فایل اصلی (Word) با (Ctrl+A) انتخاب و آن را با (Ctrl+C) کپی و آن را (Ctrl+V) در کادر «متن برای همانندجویی» پیست کند

شکل ۶ درخواست‌های کاربران در داشبورد

شکل ۷ انتخاب نوع درخواست و متن برای درخواست تازه

شکل ۸ تعیین عنوان متن و بارگذاری آن برای درخواست تازه

۵. درخواست‌های گذشته در داشبورد

کاربر برای دیدن نتیجه همانندجویی متن بارگذاری شده خود می‌تواند روی آیکون «درخواست‌های گذشته» کلیک کند و سپس با کلیک روی آیکون ذره بین روبه‌روی هر عنوان، نتیجه همانندجویی آن را ببیند (شکل ۹). با کلیک روی ذره بین، برگ «دیدن نتیجه» می‌آید (شکل ۱۰). بالای این برگ، اطلاعاتی درباره نوشته بارگذاری شده

و درصد همانندی آن است. در میان این برگ می‌توان نوشته را دید که بخش‌های همانند آن با مدارک دیگر، به رنگ‌های گوناگون آمده‌اند و با کلیک روی هریک از آن‌ها می‌توان به نشانی اینترنتی آن مدرک رفت. در پایین برگ نیز مجموع درصد همانندی با هریک از مدارک و پیوند به آن مدارک آمده است.

